

electoral dels dos candidats espanyolistes que, junts, intentaven que el lehendakari Ibarretxe no repetís: el popular Jaime Mayor Oreja i el socialista Nicolás Redondo Terreros.

Per tornar al seu particular pacte antiterrorista, que si bé no li ha permès refer la unitat amb els conservadors sí que n'ha desactivat les crítiques en matèria anti-ETA, Zapatero ha hagut de comptar amb alguns dels jutges que són sensibles a les seves estratègies: especialment Baltasar Garzón, que temps enrere no havia tingut cap problema a l'hora d'aplicar mesures de gràcia de tota mena a l'esquerra abertzale o al seu líder Arnaldo Otegi, que fa mesos que està empresonat al centre penitenciari de Martutene, a Sant Sebastià.

El suport de la Justícia (dels magistrats de la dreta no cal perquè, de fet, ells mai no han canviat de posició) s'ha afegit a l'efectivitat de les forces de seguretat de l'estat i, sobretot, a la perseverança de la col·laboració amb l'estat francès. Ni els més veterans d'ETA no recorden ja quan l'estat francès era un santuari de l'organització armada per a usar-lo de rereguarda. Ara han d'anar a Portugal.

El govern espanyol ha variat, doncs, l'estratègia. Ha aconseguit abaixar la intensitat de les crítiques del PP, que ara està molt entretingut amb el respecte als símbols (bandera i monarquia) de l'estat, però ha allunyat la solució dialogada.

Zapatero torna a ser a la casella de sortida. No podrà reprendre cap fil amb ETA si surt guanyador de les eleccions espanyoles el 9 de març. La pressió del PP, la poca complicitat de Rubalcaba i la lògica militar i desesperada d'ETA ho impediran. En tot cas, al PSOE hi ha qui comença a admetre allò que sempre ha dit el nacionalisme basc: que només un govern de dretes podrà aconseguir un final dialogat d'ETA perquè serà capaç de controlar i mantenir al seu costat els jutges i els cossos i forces de seguretat de l'estat. Mentrestant, el PSOE continuarà fent la mateixa política antiterrorista que el PP. Amb pacte antiterrorista o sense.

Ferran Casas
Madrid

“Perseguir actes d'un partit il·legalitzat és jurídicament correcte”

Josep Antoni González Casanova (Barcelona, 1935) és catedràtic de Dret Constitucional de la UB jubilat. Ha escrit una trentena de llibres i va col·laborar, a proposta dels socialistes catalans, en la redacció de la Constitució espanyola i dels estatuts català, basc i gallec durant la transició.

La consulta popular sobre el futur d'Euskadi que el president Ibarretxe té intenció de convocar el 25 d'octubre de l'any vinent hi té cabuda, a la Constitució espanyola?

—La proposta lehendakari és concreta, no sabem sobre quina qüestió vol consultar. Per tant, només podem parlar de la proposta de fer una consulta, que simplement és inconstitucional perquè l'Estatut del País Basc no dona competència per promoure consultes polítiques. L'únic que en té competència és l'estat, com ho estableix la Constitució.

—La proposta que es feia a l'anomenat pla Ibarretxe, amb un contingut molt clar, també era inconstitucional?

—No, en aquella ocasió el lehendakari va seguir el camí correcte, que és l'apro-

vació al Parlament basc del projecte i la presentació a les Corts, i en el cas que les Corts haguessin permès l'entrada per discutir-ho i s'hagués aprovat amb prou suport dels grups parlamentaris, aleshores s'hauria celebrat el referèndum. L'única consulta que permet l'Estatut basc és un referèndum per a la reforma d'aquest Estatut.

—El diàleg entre Ibarretxe i Zapatero en qualitat de presidents del govern basc i espanyol pot restablir el camí?

—És que aquest camí no hi és. Amb el senyor Zapatero poden tenir tantes reunions com vulguin, però el president espanyol no mana en aquestes qüestions, només depèn de les Corts.

—La Constitució es pot reformar en tot moment, si hi ha voluntat política.

—És clar que sí. Però la reforma exigeix unes majories que en aquest moment, amb l'oposició radical del PP, són impossibles. Fins i tot els projectes de reforma del Senat que té Zapatero se'ls ha hagut de guardar. No m'imagino el PP mostrant-se d'acord a obrir una reforma constitucional per parlar de l'autodeterminació del País Basc.

—També és difícil d'imaginar-s'hi el PSOE.

—Evidentment, mentre el PP no canviï radicalment, i el PSOE també, proposar un referèndum són ganes de fer volar coloms i de ser una mica somiatruites. I això també li passa a ERC amb la seva proposta de fer una consulta el 2014.

—L'article 96.1 estableix que “els tractats internacionals vàlidament celebrats formaran part de l'ordenament jurídic intern”. La Carta dels Drets Humans de l'ONU, ratificada per l'estat espanyol, estableix que “tots els pobles tenen el dret a la lliure determinació, establint lliurement el seu règim polític”. Quin valor té aquest precepte?

—Hem de veure què s'entén jurídicament en aquesta carta per autodeterminació dels pobles.

—**I què s'hi entén?**

—Crec que el concepte de *poble* que s'ha utilitzat es refereix a nacions que reclamen un estat propi. Però en el cas d'Europa hauria de ser la Unió Europea que a la pràctica hi donés el vist-i-plau.

—**Parleu d'un acte polític, més que no pas d'una garantia jurídica.**

—Això és un acte polític, evidentment. Si la situació espanyola conduís a un punt en què la UE i el Parlament europeu consideressin que per als interessos d'Europa fos necessari, doncs es debatiria la possibilitat de la independència. Però tot plegat seria en el supòsit que la UE considerés que els casos d'Euskadi i de Catalunya són similars al de Kosovo o Txèquia, per exemple. En qualsevol cas, aquest compliment de la Carta hauria de ser acceptat per la majoria del Parlament espanyol.

—**Aquesta explicació dóna peu a una interpretació prou ambigua. A parer vostre, es compleix la Carta de l'ONU?**

—És possible que hi hagi un no-compliment de la Carta de l'ONU, però, com a membre de la UE, les decisions polítiques de l'estat espanyol estan molt condicionades per la decisió global, i caldria que Europa considerés com un problema rellevant aquestes reivindicacions nacionals. Després de quaranta anys d'una situació en què ETA és declarada com a organització terrorista i ara s'escau una situació no tan violenta, afegint-hi que a Catalunya afortunadament no hi ha violència, doncs si la UE no ho ha considerat ja, és difícil que ho faci més endavant i que les Corts espanyoles configuren una majoria favorable perquè el País Basc, o Catalunya si ho demanés, es constitueixin en estats independents.

—**No hi ha cap esclatxa legal a la Constitució que permeti que una autonomia convoqui una consulta?**

—L'estat pot convocar un plebiscit consultiu, com va fer amb l'OTAN, però per a tot el territori espanyol. La pregunta no podria ser sobre un acte de decisió de bascos o catalans, sinó dels espanyols. Evidentment que es podria preguntar als espanyols, de forma consultiva, si són partidaris que el País Basc es constitueixi en un estat separat de l'espanyol.

—**Us sembla que es podria modificar la llei que impedeix de fer consultes als governs autonòmics?**

—Possiblement, si s'aconseguissin les majories necessàries fixades per la Constitució per canviar les lleis. Tot és reformable.

—**Detecteu contradiccions, en l'aplicació actual d'una Constitució que es va redactar fa tres dècennys?**

—Les coses es van fer quan es van fer i com es van poder fer. Actualment, les circumstàncies han canviat i s'hi podrien fer canvis. Aquesta és una tasca política de diàleg, de discussió i d'estratègies positives. Però l'estratègia dels partits independentistes ha estat tancar-se en les seves posicions i enfrontar-se. I quan han intentat, com en el cas d'ERC o el PNB, un cert diàleg i col·laboració, han entrat en un procés de divisió interna pressionats per les seves bases.

—**Consideren que el Tribunal Constitucional està polititzat?**

—El Tribunal Constitucional no està polititzat; estan polititzats uns quants magistrats que actuen claríssimament amb l'estratègia del PP.

—**També hi ha magistrats anomenats progressistes, als quals hom suposa una proximitat al govern de Zapatero.**

—El govern espanyol intenta salvar l'objectivitat de les futures sentències per tal que no es trobin marcades per un partit concret. Hi ha una estratègia partidista per a forçar una sentència en favor d'uns

interessos, i això és el que intenta evitar un sector del TC que no està contaminat i que vol ser jurista abans que polític.

—**Respecte a l'actuació del jutge Baltasar Garzón amb relació al conflicte basc, alguns sectors han denunciat que respon a uns interessos polítics. Què en penseu?**

—El poder judicial és independent del poder executiu.

—**Sempre? Acabeu de posar un exemple de determinats magistrats del TC al servei del PP.**

—Evidentment, els jutges poden estar tocats per una pressió política i fer actes concrets en aquest sentit. Això s'ha vist clarament en la figura del jutge Fernando Grande-Marlaska. Recordem que perquè Batasuna no es pogués presentar a les eleccions, va fer una política judicial favorable a l'estratègia del PP contra l'estratègia de Zapatero, que consistia a tenir una actitud més flexible respecte a un partit il·legalitzat mentre s'intentava dialogar amb ETA.

—**En el cas del jutge Baltasar Garzón, amb les darreres detencions de membres de Batasuna, no es pot aplicar la mateixa interpretació que feu sobre Grande-Marlaska?**

—Quan ETA trenca el procés de diàleg, Batasuna es reuneix per continuar donant suport a la nova política de violència d'ETA, i per tant, ja no es pot permetre que col·labori a donar suport social a la política d'enfrontament violent.

—**El dret constitucional de reunió queda anuflat, doncs?**

—Perseguir actes d'un partit il·legalitzat és jurídicament correcte. Tu et pots reunir per fer actes pacífics, però no per donar suport a actes violents.

—**Els membres de la mesa de Batasuna no donaven suport a actes violents, en el moment de ser detinguts.**

—Com és lògic, el senyor Garzón ha actuat perquè té informació de la policia sobre tots els moviments de Batasuna des de fa un any. Els han decomissat una gran quantitat de documentació en què claríssimament s'explica que es reunien i que havien de decidir sobre el suport que ara calia donar a ETA.

—**Així doncs, el jutge Garzón ha actuat correctament en tot moment?**

—Naturalment.

Gemma Aguilera